Kultuuriministri määruse
„Riigieelarvest etendusasutuste toetamise tingimused ja kord“
eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse etendusasutuse seaduse § 16 lõike 6 ja § 17 lõike 4 alusel.

19. juulil 2022 võttis Riigikogus vastu etendusasutuse seaduse ja rahvusooperi seaduse muutmise seaduse, mis jõustub 1. novembril 2022. Sellega tunnistatakse kehtetuks 2003. aastast kehtiv ja suures osas selle 1997. aastal jõustunud versioonil põhinev etendusasutuse seadus.

Lisaks etendusasutuse seaduse (edaspidi *EAS*) ajakohastamisele uuendati seadusega etendusasutuste riigipoolse rahastamise süsteemi. Seaduses on antud kultuuriministrile volitusnorm kehtestada määrusega riigieelarvest etendusasutustele antavate toetuste liigid, toetuste taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise tingimused ja kord, täpsemad nõuded hindamiskomisjoni koosseisule ning komisjoni volituste tähtaeg.

Kultuuriministri määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) reguleerib riigieelarvest etendusasutustele toetuste jagamist.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi kunstide asekantsler Taaniel Raudsepp (taaniel.raudsepp@kul.ee, tel 6 282 221), Kultuuriministeeriumi kunstide osakonna teatrinõunik Laur Kaunissaare (laur.kaunissaare@kul.ee, tel 6 282 249), Kultuuriministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusnõunik Karin Ligi (teenistussuhe peatatud) ja Kultuuriministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusnõunik Kadri Kilvet (kadri.kilvet@kul.ee, tel 628 2224), kes tegi ka eelnõu juriidilise ekspertiisi.

Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Kultuuriministeeriumi personali- ja õigusosakonna sekretär-keeletoimetaja Anni Viirmets (anni.viirmets@kul.ee, 628 2220).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmest peatükist, 23 paragrahvist ning ühest lisast.

1. peatükk „Üldsätted“

Paragrahviga 1 kehtestatakse eelnõu reguleerimisala.

Eelnõuga kehtestatakse riigieelarvest etendusasutustele antavate toetuste liigid ja andjad ning toetuse taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise tingimused ja kord. Eelnõu annab täiendavad tingimused toetuste taotlemiseks, taotluste menetlemiseks, toetuste kasutamiseks,

kulude abikõlblikuks lugemiseks, toetuse väljamaksmiseks, aruandluseks ja toetuse tagasinõudmiseks. Eelnõuga nähakse ette tingimused, mis peavad olema proportsionaalsed EAS-i §-s 16 sätestatud eesmärgi suhtes. Eelnõu rakendamisel tuleb järgida lisaks EAS-ile ka haldusmenetluse seadust (edaspidi *HMS*) ning riigiabi andmise kohta reguleeritut, kui tegemist on sellise abi andmisega.

Paragrahviga 2 kehtestatakse riigiabi reeglite kohaldumine.

Lõikes 1 sätestatakse vähese tähtsusega abi andmise õiguslik alus ning antakse viide vastavatele regulatsioonidele. Eelnõu kohaselt võib toetuse andmine kvalifitseeruda vähese tähtsusega abiks konkurentsiseaduse § 33 lõike 1 tähenduses. Konkurentsiseaduse § 30 lõige 1 sätestab, et riigiabiks loetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud abi. Riigiabi konkreetset definitsiooni Euroopa Liidu toimimise leping ei anna, kuid artikli 107 lõike 1 järgi on riigiabi igasugune liikmesriigi või riigi ressurssidest ükskõik millisel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Vähese tähtsusega abi hinnatakse samade kriteeriumide alusel kui riigiabi. Kõikide taotluste puhul hindab toetuse andja, kas toetus loetakse käesoleva paragrahvi lõike 5 sisukirjelduses nimetatud grupierandiga hõlmatud riigiabiks või vähese tähtsusega abiks või ei ole toetus neist kumbki.

Lõikes 2 sätestatakse, et vähese tähtsusega abi andmisel tuleb muu hulgas jälgida, et ühele ettevõtjale (taotlejale) antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei ületaks mis tahes kolme majandusaasta pikkuse ajavahemiku jooksul 200 000 eurot. Kogusumma all mõeldakse kogu avaliku sektori toetust kokku. Kui vähese tähtsusega abina kvalifitseeruvat toetust taotletakse suuremas summas, kui taotleja on õigustatud saama, ning grupierandiga hõlmatud riigiabi anda ei saa (taotleja ei vasta grupierandi määruses sätestatud nõutele), vähendab toetuse andja taotleja nõusolekul toetuse summat kuni vähese tähtsusega abi ülemmäärani. Kui piirmäär on täis, siis jäetakse taotlus HMS-i kohaselt läbi vaatamata.

Lõike 3 kohaselt loetakse vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel üheks ettevõtjaks kõik sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud vähese tähtsusega abi määruse artikli 2 lõike 2 kohaselt. Selle järgi hõlmab „üks ettevõtja“ kõik ettevõtted, mille vahel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:
1) ettevõte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamust;
2) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht-, või järelevalveorgani liikmetest;
3) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
4) ettevõte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike häälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on eelmainitud punktides 1–4 kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu. Vähese tähtsusega abi maksimaalse määra väljaselgitamisel vaadeldakse ettevõtete seoseid riigipõhiselt. Euroopa Komisjon on „ühe ettevõtja“ mõiste sisustamisel lähtunud asjaolust, et konkurentsieeskirjade kohaldamisel on ettevõtja igasugune majandustegevusega tegelev üksus, olenemata tema õiguslikust seisundist ja rahastamisviisist ning Euroopa Liidu Kohus on otsustanud, et kõiki sama üksuse (õiguslikult või faktiliselt) kontrollitavaid üksusi tuleks käsitleda ühe ettevõtjana.

Lõike 4 kohaselt võetakse toetuse andmisel arvesse vähese tähtsusega abi määruse artiklis 5 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreeglid. See tähendab, et üldise, põllumajandusliku ja kalamajandusliku vähese tähtsusega abi summad ei tohi kokku ületada 200 000 eurot kolmeks majandusaastaks. Nimetatud kumuleerumisreegleid on arvesse võetud ka riigiabi ja vähese tähtsusega abi registris, mis tähendab, et sealt nähtub, millist liiki ja kui palju vähese tähtsusega abi on ettevõtjale antud. Kumuleerimisreegleid tuleb arvesse võtta ka grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel. Eelnõu alusel taotletavat/eraldatavat toetust võib kumuleerida mistahes muu riigiabiga, kui meetmed on seotud erinevate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega. Kui erinevad abiallikad on seotud samade, osaliselt või täielikult kattuvate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega, on kumuleerimine lubatud kuni ei ületata suurimat abi osakaalu või abisummat, mida grupierandi määruse kohaselt abi suhtes kohaldatakse.

Lõike 5 kohaselt võib eelnõu alusel toetuse andmine kvalifitseeruda riigiabiks konkurentsiseaduse § 30 lõike 1 mõistes ning sellist abi saab anda grupierandiga hõlmatud riigiabina. Sättes antakse grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel järgitavad õiguslikud alused ning viited vastavatele regulatsioonidele.

Lõike 6 kohaselt tuleb vähese tähtsusega abina või grupierandiga hõlmatud abina saadud või antud toetustega seotud dokumentatsiooni säilitada vähemalt kümme aastat abi saamisest või andmisest arvates. Nimetatud nõue on nii toetuse andjal kui ka toetuse saajal. Toetuse andmise ja saamise aluseks olevate dokumentide ja tõendite säilitamise kohustus nõutud aja jooksul tuleneb sellest, et tõendada vajaduse korral toetuse andmise või saamise õiguspärasust. Grupierandiga hõlmatud riigiabi või vähese tähtsusega abi saamisel ja andmisel tuleb dokumente säilitada alates toetuse määramisest ehk abi andmise otsuse tegemisest.

2. peatükk „Toetuste liigid, andjad ja kasutamine“

Paragrahviga 3 kehtestatakse riigieelarvest etendusasutustele antavate toetuste liigid.

Eelnõu alusel saab anda tegevustoetust ja toetust sihtotstarbelistest taotlusvoorudest. Tegevustoetust võib anda EAS-i §-s 16 toodud eesmärgil riigi asutatud sihtasutusena tegutsevale etendusasutusele, sealhulgas kontserdiasutusele, munitsipaaletendusasutusele, sihtasutusena tegutsevale munitsipaaletendusasutusele ja eraetendusasutusele. Sihtotstarbelistest taotlusvoorudest on eelnõuga praegu reguleeritud festivalide toetus. Iga kord, kui etendusasutustele soovitakse avada uus sihtotstarbeline taotlusvoor, muudetakse kultuuriministri EAS-i alusel kehtestatud määrust ning lisatakse sinna vastav regulatsioon.

Paragrahviga 4 täpsustatakse riigi asutatud sihtasutusena ja munitsipaal- ja eraetendusasutusena teguseva etendusasutuse tegevustoetuse eesmärki ning nimetatakse toetuse andjad.

Lõikes 1 viidatakse EAS-i § 16 lõigetes 1 ja 2 nimetatud tegevustoetuse määramise põhimõtetele. Riigi asutatud sihtasutusena tegutsevale etendusasutusele määratakse riigieelarvest toetus etendusasutuse põhikirjaliste eesmärkide täitmise tagamiseks. Munitsipaaletendusasutusele, sihtasutusena tegutsevale munitsipaaletendusasutusele ja eraetendusasutusele võib määrata riigieelarvest toetuse rahvuskultuuri edendamiseks ning etenduskunstide valdkonna mitmekesisuse ja etenduste piirkondliku kättesaadavuse tagamiseks. Eesmärkide seadmisel on arvesse võetud kultuuri valdkonnas strateegilisi sihte seadvas dokumendis „Kultuuri arengukava 2021-2030“ toodud lähtealuseid.

Põhikirjaliste eesmärkide täitmise tagamine on oluline, sest riik on sihtasutusena tegutsevad etendusasutused asutanud konkreetsete strateegiliste eesmärkide täitmiseks ning peab seisma selle eest, et sihtasutusel oleks võimekus neile põhikirjaga pandud eesmärke täita. Konkreetseid eesmärke nimetada ei saa, sest see võib sihtasutuste lõikes erineda. Iga sihtasutus peab täitma just talle seatud põhikirjalisi eesmärke.

Selliste etendusasutuste toetamisega, kelle omanik ei ole riik, soovitakse eelkõige tagada tegevust, mida näiteks riigi asutatud sihtasutus ei paku või pakub piiratud mahus. Eeldatakse, et nad täiendavad riigi asutatud sihtasutusena tegutsevate etendusasutuste võrku, mitmekesistades etenduskunstide valdkonda ning aidates kaasa piirkondlikule nõudlusele etenduste kättesaadavuse tagamisel.

Lõikes 2 nimetatakse etendusasutuse tegevustoetuse andja, kelleks on Kultuuriministeerium. Kultuuriministeerium vastutab taotlusvoorude väljakuulutamise ja koordineerimise eest ehk teavitab taotlejaid ja avalikkust toetuse saamise võimalusest, menetleb taotlusi ja täidab teisi EAS-i, HMS-i ja eelnõuga haldusorganile pandud kohustusi.

Paragrahviga 5 nimetatakse toetused sihtotstarbelistest taotlusvoorudest, antakse nende sisu ja andjad.

Lõike 1 kohaselt võib sihtotstarbeline taotlusvoor olla mõeldud etenduskunstide üksikuteks valdkonna arengu, rahvuskultuuri, piirkondliku mõju või rahvusvahelistumise seisukohalt oluliste tegevuste elluviimiseks. EAS võimaldab vajaduse korral kultuuriministri määrusega ette näha täiendavaid toetusi etendusasutustele kitsamalt piiritletud kultuuripoliitiliste eesmärkide saavutamiseks. Eelnõu kohaselt kinnitab iga sihtotstarbelise taotlusvooru eelarve kultuuriminister ministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga.

Lõigetega 2 ja 3 nimetatakse sihtotstarbeline taotlusvoor rahvusvaheliste etenduskunstide festivalide korraldamiseks Eestis ja antakse selle eesmärk.

Festivalide toetust eraldatakse eesmärgiga toetada suure valdkondliku mõjuga etenduskunstide festivalide korraldamist Eestis, et kaasa aidata etenduskunstide valdkonna rahvusvahelistumisele ja arengule. Toetuse andmise tingimusi on rakendatud mitu aastat ja need ei ole välja töötatud eelnõu raames, vaid on olnud varem kehtestatud kultuuriministri käskkirjaga. Sisuliselt sihtrühm ja toetatavad tegevused varasemaga võrreldes ei muutu.

Lõike 4 kohaselt on festivalide toetuse andja Kultuuriministeerium, kes vastutab taotlusvooru väljakuulutamise ja koordineerimise eest ehk teavitab taotlejaid ja avalikkust toetuse saamise võimalusest, menetleb taotluseid ja täidab teisi EAS-i, HMS-i ja eelnõuga haldusorganile pandud kohustusi.

Lõike 5 punktides 1–4 nimetatakse nõuded festivalidele.

Festival peab toimuma järjepidevalt (ei toetata esimest korda toimuvaid festivale või uusi algatusi). Järjepidevaks peetakse ka kahel korral toimunud festivali. Erinevatest riikidest pärit välisesinejate antud etenduste osakaal peab moodustama festivali programmist vähemalt 60%. Festival peab toimuma iga kahe aasta tagant ning eelmise festivali kogueelarve ja toetust taotleva festivali kogueelarve peavad ületama eraldi 150 000 eurot.

Paragrahviga 6 kehtestatakse kulude abikõlblikkuse reeglid.

Kulu on abikõlblik, kui on tegevuste elluviimiseks vajalik ja põhjendatud, tekib toetuse kasutamise kalendriaastal ning on kooskõlas nii Euroopa Liidu kui ka riigisisese õigusega, sealhulgas RHS-iga. Tegemist on kulu abikõlblikuks lugemise üldpõhimõtetega.

Sõltumata, millal toimub arveldamine, peab kulude tekkimine jääma toetuse kasutamise kalendriaastasse. Kulu tekkimine on põhjendatud, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus ettenähtud eesmärkide saavutamiseks ning tekib nende eesmärkide saavutamiseks tehtavate tegevuste käigus. Kulu on sobiv, kui see soodustab eesmärgipäraste tegevuste elluviimist. Kulu on vajalik, kui muu kuluga ei ole võimalik eesmärke ellu viia ning kulu on tõhus, kui selle maksumus kajastab parimat võimalikku suhet kasutatud vahendite ja saavutatud eesmärkide vahel. Kulu loetakse tekkinuks, kui on tõendatud, et kulu aluseks olev tegevus on tehtud, ehk töö on tehtud, kaup kätte saadud või teenus osutatud.

Lõike 1 kohaselt on riigi asutatud sihtasutusena tegutseva etendusasutuse ja eraetendusasutuse tegevustoetuse abikõlblikud kulud otseselt etendusasutuse haldamise ja etendus- või kontserttegevuse korraldamisega seotud toetuse kasutamise kalendriaasta tekkepõhised kulud vastavalt taotluses ja tegevuskavas määratletud eesmärkidele ja tegevustele.

Lõike 2 kohaselt on munitsipaaletendusasutuse tegevustoetuse abikõlblikud kulud otseselt etendus- või kontserttegevuse korraldamisega seotud toetuse kasutamise kalendriaasta tekkepõhised kulud vastavalt taotluses ja tegevuskavas määratletud eesmärkidele ja tegevustele. Kui riigi asutatud sihtasutusena tegutseva etendusasutuse ja eraetendusasutuse tegevustoetuse puhul on abikõlblik ka halduskulu, siis munitsipaaletendusasutuse puhul mitte. Kohalike asutuste ülalpidamise korraldamine, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses, on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt omavalitsusüksuse ülesanne.

Lõikega 3 kehtestatakse etendusasutuse tegevustoetuse mitteabikõlblike kulude loend.

Lõike 4 kohaselt on festivalide toetuse abikõlblikud kulud põhjendatud ja mõistlikud otseselt festivali elluviimiseks vajalikud toetuse kasutamise kalendriaasta tekkepõhised kulud, mida ei ole varem Eesti riigi või muu kaasfinantseerija eraldatud vahenditest hüvitatud. Kassapõhised kulud peavad olema tehtud toetuse kasutamise aruande esitamise tähtpäevaks. Aruande esitamise aeg sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses.

Lõikega 5 kehtestatakse festivalide toetuse mitteabikõlblike kulude loend.

Lõikes 6 sätestatakse, et kui toetus on käsitletav grupierandiga hõlmatud riigiabina, järgitakse abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude määratlemisel grupierandi määruse artiklis 53 toodud abikõlblikkuse reegleid. Kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks mõeldud abiliiki ja selles lubatud tegevuskulusid saab kasutada, kui eelnõus toodud tingimused on täidetud ehk kulu ka eelnõu alusel abikõlblik. Tegevusabi abikõlblikud kulud artikli 53 alusel on järgmised: kultuuriasutuse ja pärandiobjekti kulud, mis seonduvad pideva või korrapärase tegevusega, sealhulgas näituste, etenduste ja üritustega ning sarnase kultuurilise tegevusega tavapärase tegevuse käigus; kulud, mis on seotud kultuuri ja kunstiga seotud haridustegevuse ning avalikkuse teavitamisega kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise tähtsusest haridusprogrammide ja teadlikkuse tõstmise programmidega, sealhulgas uute tehnoloogiate abil; kulud, mille eesmärk on parandada üldsuse juurdepääsu kultuuriasutustele või pärandiobjektidele ja kultuurilisele tegevusele, sealhulgas digiteerimise ja muu uue tehnoloogia kasutamise kulud ning kulud puudega isikute juurdepääsu parandamiseks; kultuuriprojekti või -tegevusega otseselt seotud tegevuskulud, näiteks kinnisvara ja

kultuuriasutuste rendikulud, reisikulud, kulud kultuuriprojekti või -tegevusega otseselt seotud materjalidele ja tarvikutele, näituste ja dekoratsioonide arhitektuurilistele struktuuridele, tööriistade, tarkvara ja varustuse laenu-, rendi- ja amortisatsioonikulu, kulud seoses juurdepääsuõigustega autoriõigustega kaitstud teostele ja muule intellektuaalomandiõigustega kaitstud sisule, reklaamikulu ja kulud, mis on kantud vahetult projekti või tegevuse tulemusel; amortisatsioonikulud ja rahastamiskulud on abikõlblikud ainult siis, kui need ei ole hõlmatud investeeringuteks ettenähtud abiga; kultuuriasutuse ja pärandiobjekti või projekti töötajatega seonduvad personalikulud; väliskonsultantide ja sisseostetud teenuste pakkujate osutatud nõustamis- ja tugiteenuste kulud, mis on kantud vahetult projekti tulemusel.

Paragrahviga 7 kehtestatakse toetuse piirmäärad ja osakaalud.

Lõigetega 1 ja 2 antakse etendusasutuse tegevustoetuse arvestamise alus ning selle aluse arvestamise valem. Etendusasutuse tegevustoetuse arvutamise alus on loomingulise tegevusega seotud töö maht, mille toetuse andja arvutab etendusasutuse tegevustoetuse kasutamise perioodile kavandatavate etenduste, uuslavastuste ja publiku arvu järgi.

Esmalt arvutatakse valemit kasutades etendusasutuse tegevustoetuse kavandataval kasutusaastal plaanitavate uuslavastuste, etenduste ja publiku järgi välja maht ehk arvutatakse uuslavastuste, etenduste ja publiku arvu põhjal välja keskmine plaanitava mahu jaoks vajalik kümneliikmeliste truppide arv. Plaanitavate etenduste arv jagatakse 100-ga, publiku arv 21000-ga, uuslavastuste arv 3-ga. Saadud summad liidetakse ning liitmistehte tulem jagatakse 3-ga. Seejärel korrutatakse saadud arv 10-ga ehk arvutatakse välja esitajate arv. Esitajate arvust loomingulise tegevusega seotud töö mahu saamiseks korrutatakse see 3,5-ga, lähtudes asjaolust, et keskmiselt on etendusasutustes ühe esitaja kohta vajalik veel 2,5 muu töötaja töömaht.

Plaanitavate etenduste, publiku ja uuslavastuste arvu kaudu loomingulise tegevusega seotud mahu arvutamisel lähtutakse asjaolust, et kümne esitajaga koosseisus on võimalik aastas keskmise suurusega saalis (u. 300 kohta) keskmiselt välja tuua 100 etendust, 3 uuslavastust ning saada 21000 külastajat (keskmine täituvus 70%) ning et ühe loomingulise töötaja kohta on etendusasutuses vaja keskmiselt veel 2,5 n-ö toetava töötaja (kunstnikud, lavameistrid jt) töömahtu.

Lõike 3 kohaselt peab mahu kasv jääma alla 20% võrreldes sama etendusasutuse taotluse esitamisele eelneva kalendriaasta loomingulise tegevusega seotud mahuga ning see ei või olla suurem kui eelnõu § 7 lõikes 2 kirjeldatud valemi abi arvutatud maht. Taotluse esitamisele eelneva kalendriaasta loomingulise tegevuse seotud töö maht arvutatakse etendusasutuse esitajate täistööajale taandatud töömahu, sealhulgas mittekoosseisuliste esitajate järgi. Täistööaeg tähendab 40 tunnist tööaja pikkust nädala jooksul ja kaheksa tunnist tööaja pikkust päeva jooksul.

Mahu kasvu piirangut rakendatakse peamiselt selleks, et etendusasutuste tegevustoetusteks ettenähtud rahalised vahendid on piiratud. Seega lähtutakse rahastamisel nii tegelikust taotluse esitamisele eelneva kalendriaasta põhjal välja arvutatud mahust kui ka arvestuslikust plaanitava tegevuse põhjal välja arvutatud mahust. Plaanitava tegevuse põhjal välja arvutatav loomingulise tegevusega seotud töö maht baseerub seejuures kokkuleppelise Eesti keskmise etendusasutuse optimaalsetel näitajatel. See ei kirjelda iga üksiku etendusasutuse tegevust täpselt. Samuti ei ole eesmärk viia taotluse rahuldamise otsuste kaudu kõigi Eesti etendusasutuste näitajad aja jooksul sarnasteks. Etendusasutuste tegevus on selleks liiga erinev.

Lõigetega 4 ja 5 defineeritakse esitaja ja teos eelnõu mõistes.

Lõigetes 6 ja 7 kirjeldatakse, kuidas saadakse etendusasutuse tegevustoetuse lõplik summa, sest riigi toetus ei saa moodustada 100% etendusasutuse loomingulise tegevusega seotud töö mahust. Nimetatud maht on n-ö mõõdik, millest lähtudes saab hakata rakendama kvalitatiivseid hindamise aluseid. Toetuse andja arvestab eelnõu § 7 lõikes 2 nimetatud metoodikat kasutades iga etendusasutuse tegevustoetuse taotleja prognoositava loomingulise tegevusega seotud töö mahu eurodes ning edastab summad vastavalt eelnõu § 11 lõigetes 3 või 4 nimetatud komisjonile, kes kooskõlas sisulise hindamise aluseks olevate asjaoludega jõuab iga toetuse taotleja lõpliku toetuse summani.

Lõige 8 sätestab, et kui komisjoni hindamistulemuse põhjal ületab etendusasutuse tegevustoetuse taotluste rahaline maht konkreetse taotlusvooru kogueelarvet, leitakse toetuse summa taotleja kohta proportsionaalse vähendamise kaudu. Taotlejatele määratud summat vähendatakse võrdselt protsendimääras, mille võrra ületatakse taotlusvooru eelarvet.

Lõikega 9 kehtestatakse etendusasutuse tegevustoetuse minimaalne eraldatav ehk välja makstav summa. Toetust ei maksta, kui toetuse arvestuslik suurus jääb pärast eelnõu § 7 lõikes 8 kirjeldatud proportsionaalset vähendamist alla 25 000 euro.

Lõikega 10 kehtestatakse munitsipaal- ja eraetendusasutuse tegevustoetuse alam- ja ülempiirid taotluse kohta.

Lõikega 11 kehtestatakse omafinantseeringu nõue munitsipaaletendusasutustele. Munitsipaaletendusasutuse tegevustoetuse maksimaalne toetuse osakaal abikõlblikest kuludest on 50%. Varasemaga võrreldes jäetakse rahastamise osas samaks põhimõte, mille kohaselt toetab riik munitsipaaletendusasutusi sarnaselt eraetendusasutustega, kuid erinevusega, et seatakse sisse toetuse maksimaalne lubatud osakaal. Munitsipaaletendusasutuse rahastamine on eeskätt kohaliku omavalitsuse ülesanne ning riigi toetus saab olla üksnes täiendus valla või linna antavale etendusasutuse toimimiseks vajalikule baasrahastusele.

Lõikes 12 sätestatakse, et kui toetus on käsitletav grupierandiga hõlmatud riigiabina, arvestatakse toetuse osakaal abikõlblike kulude suhtes välja grupierandi määruse artiklis 53 toodud reegleid järgides. Silmas tuleb pidada, et tegevusabi summa ei tohi ületada summat, mis on vajalik tegevuskahjumi katmiseks ja asjaomasel perioodil mõistliku kasumi saamiseks (arvutatakse finantsanalüüsi alusel) või arvutatakse tegevusabi summa välja lihtsustatud meetodil ehk kuni kahe miljoni euro suuruse abi puhul võib abi ülemmäär olla 80% abikõlblikest kuludest. See tähendab taotlejale omafinantseeringu kohustust vähemalt 20% ulatuses.

3. peatükk „Toetuste taotlemine ja nõuded taotlejale“

Paragrahviga 8 kehtestatakse nõuded toetuste taotlemiseks

Lõikes 1 tuuakse taotluse esitamise regulatsioon. Taotleja peab esitama toetuse saamiseks toetuse andjale elektroonilise taotluse toetuse andja kinnitatud vormil digitaalselt allkirjastatuna või elektroonilise kanali kaudu, mis võimaldab toetuse andjal taotleja turvalisel viisil tuvastada. Kui taotluse esitamisel esineb elektroonilises keskkonnas tehniline viga ja selle tõttu ei ole võimalik taotlust tähtpäevaks esitada, loetakse taotlus siiski tähtpäevaks esitatuks, kui see on toetuse andjale saadetud tehnilise vea likvideerimise järgsel tööpäeval.

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid üldandmeid peab taotlus sisaldama.

Lõikes 3 sätestatakse, millised andmeid ja dokumente peab etendusasutuse tegevustoetuse taotlus lisaks eelnõu § 8 lõikes 2 toodule sisaldama. Eraldi tuleb rõhutada, et eelnõu § 8 lõike 3 punktis 5 nimetatud täistööajale taandatud esitajate hulka saab arvestada ka mittekoosseisulised ehk võlaõiguslike lepingute alusel töötavad esitajad.

Lõigete 4 ja 5 kohaselt teavitab toetuse andja taotlusvooru avamisest, taotluste esitamise tähtajast ja taotlusvooru eelarvest oma veebilehel vähemalt 14 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva ning taotlus tuleb esitada kohaselt teatatud tähtpäevaks. Toetuse andja jätab taotluse läbi vaatamata, kui seda ei ole tähtajaks esitatud.

Paragrahviga 9 kehtestatakse nõuded taotlejale

Lõikega 1 kehtestatakse üldtingimused kõikidele EAS-i alusel toetuste taotlejatele.

Punktiga 1 kehtestatakse subjektid, kellele toetused on suunatud. Taotlejaks saab olla Eestis registreeritud etendusasutus EAS-i § 2 lõigete 1 ja 2^1 tähenduses. Viidatud sätete kohaselt on etendusasutus juriidiline isik või asutus:
1) kelle põhitegevusala on teatri- ja tantsuetenduste või kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus või lavakunsti abitegevused;
2) kes korraldab regulaarselt autorite ja esitajate loomingu avalikke esitusi etenduste või kontsertidena;
3) kes on töösuhtes loominguliste töötajatega või võlaõiguslikus suhtes teenuse osutajatega loominguliste eesmärkide täitmiseks;
4) kellel on loominguline juht;
5) kes teavitab avalikkust etenduse või kontserdi toimumisest.

Sihtasutusena tegutseval etendusasutusel ja munitsipaaletendusasutusel peab lisaks olema loomenõukogu.

Punktis 2 sätestatakse, et taotlejal ei tohi taotluse esitamise tähtpäeva seisuga olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigi ees. Selliste ajatamata võlgade olemasolul ei ole nimetatud nõue täidetud. Maksu- või maksevõla puudumisega arvestamise eesmärk on toetada taotlejat, kellel ei ole riigi ees rahalist võlga.

Punktis 3 sätestatakse, et taotlejal ei tohi olla taotluse esitamise tähtpäeva seisuga äriregistrile majandusaasta aruande ega maksudeklaratsioonide esitamise võlga.

Punkti 4 kohaselt ei tohi taotlejal olla taotluse esitamise tähtpäeva seisuga toetuse andja ees tähtajaks täitmata kohustusi. Näiteks, kui taotlejale on tehtud tagasinõudmise otsus mõne varasema toetuse raames ja tagasinõudmise otsuse kohaselt on tagasimaksmisele kuuluv toetus tagasi maksmata. Silmas peetakse sellist olukorda, kus toetuse tagasimaksmiseks ette nähtud tähtaeg on möödunud, sealhulgas ajatamisgraafiku alusel, kuid toetust ei ole ette nähtud mahus tähtaja jooksul tagasi makstud. Nõude mõte ei ole kohustada tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi maksma enne tagasimakse tähtaega, vaid sellega ajendatakse tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi maksma tähtajaks. Selle hulka kuulub ka näiteks aruande esitamise kohustus.

Punkti 5 kohaselt kontrollitakse, et taotleja ja tema üle valitsevat mõju omava isiku suhtes ei ole taotluse esitamise tähtpäeva seisuga välja kuulutatud pankrotti, ta ei ole likvideerimisel ega

sundlõpetamisel ning tal ei ole äriregistrist kustutamise hoiatust. Juhul kui selgub vastupidine, eeldatakse, et puudub tegevuste elluviimiseks vajalik finantssuutlikkus, samuti vajalik halduse- ja toimimissuutlikkus. Teavet pankroti, likvideerimise ja sundlõpetamise menetluse kohta saab äriregistrist, samuti väljaandest Ametlikud Teadaanded.

Lõikega 2 sätestatakse taotlejale nõue, et kui tema toetus on käsitletav grupierandiga hõlmatud riigiabina, ei tohi ta olla Euroopa Liidu õiguse kohaselt raskustes. Raskuses oleva ettevõtja definitsioon on toodud grupierandi määruse artikli 2 punktis 18. Taotleja ei tohi vastata järgmistele tunnustele:

1. Tegemist on piiratud vastutusega äriühinguga (v.a alla kolme aasta tegutsenud väikese/keskmise suurusega ettevõtja (edaspidi *VKE*)), kes on akumuleeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumuleeritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse tulemuse, mis ületab poole märgitud osa- või aktsiakapitalist. Piiratud vastutusega äriühinguteks loetakse osaühing, millel on osadeks jaotatud osakapital ja aktsiaselts, millel on aktsiateks jaotatud aktsiakapital.
2. Tegemist on äriühinguga (v.a alla kolme aasta tegutsenud VKE), kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatu vastutus äriühingu võlgade eest ja kes on kaotanud kogunenud kahjumi tõttu üle poole oma arvetel olevast kapitalist.
3. Asjaomase ettevõtja suhtes on võlausaldajate soovil algatatud kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus või ettevõtja vastab riigisisese õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele. Maksejõuetus on nähtus, mis iseloomustab ettevõtte majanduslikku seisundit, kuid ei tähenda iseenesest veel isiku pankrotti (mida reguleerib pankrotiseadus). Maksejõuetuse põhitunnus on, et võlgnik ei suuda rahuldada võlausaldaja nõudeid ning see suutmatus ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Juriidilisest isikust võlgnik on maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Maksejõuetuse kontrollimisel tuleb lähtuda ettevõtte majandusaasta aruandest (bilansist).
4. Ettevõtja on saanud päästmisabi ning ei ole veel laenu tagasi maksnud või garantiid lõpetanud või on saanud ümberkorraldusabi ning tema suhtes kohaldatakse endiselt ümberkorraldamiskava. Riigid võivad anda kahte sorti riigiabi: päästmisabi ja restruktureerimisabi. Neid antakse raskuses olevale ettevõttele selleks, et ta raskustest välja tuua. Abi võib anda kümne aasta jooksul ühe korra. Restruktureerimisabi on ümberkorraldusabi.
5. Ettevõtja puhul, kes ei ole VKE, kui viimase kahe aasta jooksul: 1) on ettevõtja arvestuslik finantsvõimendus olnud suurem kui 7,5 ja 2) on ettevõtja EBITDA suhe intressimaksete kattevarasse olnud alla 1,0. Selle toetuse sihtrühmaks võivad olla vaid VKE-d.

Lõikega 3 kehtestatakse nõue, et kui toetus on käsitletav grupierandiga hõlmatud riigiabina, ei saa toetust anda taotlejale, kellele Euroopa Komisjoni või Euroopa Kohtu otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks või väärkasutatuks ja ühisturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks. Nimetatud nõue tuleneb riigiabi reeglitest ning seal ei saa rakendada võimalust, et kui tagasimaksmise nõue on küll esitatud, kuid tähtaeg ei ole saabunud, võib uut toetust taotleda. Toetust ei saa, kui varasema nõude kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus on tagasi maksmata, olenemata sellest, kas tähtaeg on saabunud või mitte.

Lõikega 4 kehtestatakse etendusasutuse tegevustoetuse taotlejale nõue, et ta peab olema tegutsenud etendusasutusena vähemalt viimased kaks majandusaastat enne taotluse esitamist

ning tema etendustegevusega seotud majandustegevus ei tohi olla nimetatud perioodil lõppenud ega peatunud. Nõude mõte seisneb selles, et toetada tegevustoetusega järjepidevalt tegutsenud etendusasutusi. Vähemalt kahe eelneva tegutsemisaasta nõude eesmärk on võimaldada tegevustoetust taotlema tulla end juba etenduskunstide maastikul tõestanud etendusasutustel, kelle puhul saab tugineda nende varasemale tegevusele. Oluline on ka loomingulise tegevusega seotud töö mahu arvestuse puhul tuginemine nende varasematele aastatele.

Lõikega 5 kehtestatakse nõue, et etendusasutuse tegevustoetuse taotleja peab lisaks taotluses toodud andmetele esitama etendusasutuse loomingulise tegevusega seotud töö mahu arvestamiseks repertuaari- ja majandusstatistilise aruande Eesti Teatri Agentuuri andmebaasi eelmise majandusaasta kohta hiljemalt iga aasta 1. märtsiks. Statistika esitamise kohustus tuleneb EAS-i §-st 22 ning seda kohustust rakendatakse alates 1. novembrist 2022. Samas on statistika esitamise võimalus olnud ka varem kõikidel etendusasutustel. Teatrivaldkonnas tegutsejatel on kokkupuude Eesti Teatri Agentuuriga autoriõiguste vahendamise tõttu ning seega ka teave statistika kogumisest olemas. Seepärast tugineb toetuse andja esimesel aastal pärast eelnõu jõustumist võimalusel andmebaasi esitatud statistikale ning nende taotlejate puhul, kes ei ole statistikat esitanud, taotlusega esitatud andmetele, mida palub vajaduse korral täpsustada ja täiendada.

Lõike 6 kohaselt ei kohaldata lõikes 5 toodud statistika esitamise nõuet kontserdiasutustele, kelle loomingulise tegevusega seotud töö maht arvestatakse välja taotluses esitatud andmete põhjal. Erisus tuleneb sellest, et muusikavaldkonnas selline andmebaas praegu puudub.

4. peatükk „Taotluste menetlemine ja hindamiskomisjonid“

Paragrahviga 10 kehtestatakse taotluste menetlemise aeg.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andja menetleb etendusasutuse tegevustoetuse taotlust kuni 30 tööpäeva Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve kinnitamisest arvates. Nimetatud eelarve kinnitatakse iga-aastase riigieelarve seaduse vastuvõtmise järel.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotlust sihtotstarbelisest taotlusvoorust toetuse saamiseks menetletakse kuni 60 tööpäeva taotlusvooru sulgemisest arvates.

HMS-i § 41 järgi tuleb haldusorganil juhul, kui tal ei ole võimalik haldusakti anda või toimingut sooritada ettenähtud aja jooksul, teha viivituseta teatavaks tõenäoline aeg ning näidata tähtajast mittekinnipidamise põhjus.

Paragrahviga 11 reguleeritakse täpsemaid nõudeid hindamiskomisjonide koosseisule ja antakse nende volituste tähtajad.

Lõike 1 kohaselt moodustab toetuse andja taotluste hindamiseks hindamiskomisjoni ja kinnitab selle töökorra. Komisjoni koosseis ja liikmete nimed avalikustatakse toetuse andja veebilehel hiljemalt 14 kalendripäeva enne taotlusvooru avamist.

Lõike 2 kohaselt hindab komisjon ainult nõuetele vastavaid taotlusi ehk neid, kus taotleja ja taotlus vastavad eelnõu 3. peatükis sätestatud nõuetele. Tähtajaks esitatud taotluste puhul kontrollitakse enne sisulist hindamist taotleja ja taotluse nõuetele vastavust. Kui taotluses või sellega kaasnevates dokumentides on puudusi või on vaja lisateavet, pikendatakse vajaduse korral taotluse menetlemiseks ettenähtud tähtaega puuduste kõrvaldamise või dokumentide või

teabe esitamise aja võrra. Kui puudus kõrvaldatakse või lisateave esitatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks. Nõuetele vastavust kontrollitakse enne taotluse sisulist hindamist juhul, kui ei esine taotluse läbi vaatamata jätmise aluseid.

Lõigetega 3–5 nimetatakse komisjonide koosseisud, liikmete arvud ning antakse nende volituste tähtajad eelnõu §-s 3 nimetatud toetuste liikide lõikes.

Lõikes 6 täpsustatakse, et munitsipaal- ja eraetendusasutuse tegevustoetuse taotluste ja festivalide toetuse taotluste komisjoni liikmed nimetatakse maksimaalselt kaheks järjestikuseks tegevusajaks.

Paragrahviga 12 reguleeritakse nõuetele vastavaks tunnistatud riigi asutatud sihtasutusena tegutseva etendusasutuse tegevustoetuse taotluste hindamist.

Lõike 1 kohaselt hindab riigi asutatud sihtasutusena tegutseva etendusasutuse tegevustoetuse taotlusi eelnõu § 11 lõikes 3 nimetatud komisjon, kes teeb toetuse andjale ettepaneku taotluse täieliku või osalise rahuldamise kohta.

Lõikega 2 kehtestatakse neli kriteeriumi, millest komisjon riigiasutatud sihtasutusena teguseva etendusasutuse hindamisel lähtub. See on oluline selleks, et taotlejale oleks üheselt selge, millest hindamisel juhindutakse ja milliseid aspekte arvesse võetakse.

Paragrahviga 13 reguleeritakse nõuetele vastavaks tunnistatud munitsipaal- ja eraetendusasutuse tegevustoetuse taotluste hindamist.

Lõike 1 kohaselt hindab munitsipaal- ja eraetendusasutuse tegevustoetuse taotlusi eelnõu § 11 lõikes 4 nimetatud komisjon, kes teeb toetuse andjale ettepaneku taotluse täieliku või osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta.

Lõige 2 sätestab, et munitsipaal- ja eraetendusasutuse tegevustoetuse taotlusi hinnatakse eelnõu lisas esitatud hindamismetoodika järgi ehk etendusasutuse rahastamine sõltub hindamise tulemusest, mille põhjal tekib taotlejate paremusjärjestus. Hindamismetoodika peab olema kooskõlas EAS-i § 16 lõikes 2 nimetatud eesmärkidega ning selles esitatakse kriteeriumid, nende alakriteeriumid ja hindeskaalad ning kirjeldused.

Lõikes 3 kehtestatakse nõue, et munitsipaal- ja eraetendusasutuse tegevustoetust ei eraldata etendusasutusele, kelle punktisumma on väiksem kui 70 võimalikust 100-st. Punktisumma ehk lävend on kehtestatud tagamaks, et piiratud mahuga toetus ei jaotuks lihtsalt suure hulga taotlejate vahel, vaid selle toetuse eest oleks võimalik näiteks kunstiliselt kõrgetasemelisi või piirkondlikult eriti olulisi etendusasutusi võimestada ehk toetada neid, kes vastavad kõige paremini EAS-i § 16 lõikes 2 sätestatud eesmärkidele.

Lõikes 4 sätestatakse, et munitsipaal- ja eraetendusasutuse tegevustoetuse taotlejale antakse võimalus komisjoni ees oma taotlust kaitsta. See tähendab, et need taotlejad, kes soovivad taotluses esitatud informatsiooni selgitada ja täpsustada, saavad seda teha. Tegemist on õigusega, mitte kohustusega. Arvestada tuleb, et ka komisjon võib täpsustavaid küsimusi küsida. Täpsemad tingimused ja kord, kuidas taotlejaid teavitatakse ning kui kaua igale taotlejale aega antakse, sätestatakse komisjoni töökorras.

Paragrahviga 14 reguleeritakse nõuetele vastavaks tunnistatud sihtotstarbelistest taotlusvoorudest, siinsel juhul festivalide toetuse taotluste hindamist ja toetuste suuruse määramist.

Lõike 1 kohaselt hindab festivalide toetuse taotlusi eelnõu § 11 lõikes 5 nimetatud komisjon, kes teeb toetuse andjale ettepaneku taotluse täieliku või osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta.

Lõikega 2 kehtestatakse kaheksa kriteeriumi, millest komisjon festivalide toetuse taotluste hindamisel lähtub. Kriteeriumite kirjeldus on oluline selleks, et taotlejale oleks arusaadav, milliseid toetatavaid tegevusi valimisel eelistatakse ja mida sealjuures hinnatakse. Samuti on kriteeriumid taotlejale abiks taotluse koostamisel ning tegevuste ja tulemuste kirjeldamisel.

1. kriteeriumi juures (festivali etenduskunstide alane tähtsus ja valdkondlik mõju) hindab komisjon, kas ja kuivõrd on festival rahvusvaheliselt tunnustatud ja selle korraldamine mõjutab etenduskunstide sisulist arengut.
2. kriteeriumi juures (välisriikidest kutsutud esinejate tase) hindab komisjon, kuivõrd on kutsutud esinejate valik ajakohane ning kas esinejad on professionaalsed ja kui kõrge on nende kunstiline ambitsioon.
3. kriteeriumi juures (festivali ajaline kestus ja programmi maht) hindab komisjon, kas festivali kestus ja programmi maht on piisav, et saavutada arvestatavat valdkondlikku mõju.
4. kriteeriumi juures (programmi uuenduslikkus ja festivali kunstilise juhi visioon) hindab komisjon, kuivõrd on planeeritud programm uuenduslik ning arendab valdkonda sisuliselt ning kuivõrd festivali kunstilise juhi visioon ja selle ambitsioon realiseerub konkreetses programmivalikus.
5. kriteeriumi juures (eelarve realistlikkus ja kuluartiklite põhjendatus) hindab komisjon, kuivõrd eelarves toodud kuluartiklid on põhjendatud ning kas eelarve on realistlik.
6. kriteeriumi juures (eelmiste aastate külastajate hulk ning eeldatav publikuhuvi) hindab komisjon, kas eelmisel toimumiskorral külastas festivali piisav hulk külastajaid, et saavutada valdkondlik mõju ning taotletava toetusega korraldatava festivali publiku prognoosi.
7. kriteeriumi juures (koostööpartnerite olemasolu ja nende rahaline panus festivali korraldamisel ning omaosaluse määr kogu eelarvest) hindab komisjon, kuivõrd tunnustatud on festivali koostööpartnerid, milline on nende rahaline panus ning taotleja omatulu teenimise võimekus.
8. kriteeriumi juures (korraldajate professionaalsus, eelnev kogemus ja haldusvõimekus) hindab komisjon, kuivõrd korraldajad/taotleja ja tema meeskond on varasema praktika alusel professionaalsed, haldussuutlikud ning kuivõrd neil on festivali korraldamiseks varasemat kogemust.

Lõike 3 kohaselt kujundab komisjon sihtotstarbelisest taotlusvoorust, milleks on festivalide toetus, eraldatava toetuse summa taotleja kohta, arvestades taotlejate maksimaalseid vajadusi, valdkonna koguvajadust, Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarves selleks otstarbeks ette nähtud vahendite mahtu ning eelnõu § 14 lõikes 2 sätestatud hindamiskriteeriume.

Paragrahviga 15 nähakse ette taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused ja kord.

Lõikes 1 sätestatakse, kes teeb taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsuse.

Lõike 2 kohaselt rahuldatakse taotlus juhul, kui taotleja ja taotlus vastavad eelnõus nimetatud nõuetele ning taotlus kuulub komisjoni hindamistulemuse põhjal rahuldamisele.

Lõike 3 kohaselt võib taotluse rahuldada osaliselt. Osaline rahuldamine tähendab, et mõnda algse taotluse põhiesemeks olevat asjaolu, näiteks toetuse summat, tegevusi ja tulemusi, ei toetata algses taotluses nimetatud ulatuses või kujul. Osaline taotluse rahuldamise otsus tehakse taotlejaga varem kooskõlastatult ning selles fikseeritakse, millises ulatuses taotlus rahuldatakse.

Muutmisettepanek on põhjendatud näiteks juhul, kui taotluses toodud tegevused ei ole taotletavas mahus sobivad, vajalikud või piisavalt tõhusad ning kui taotluses nimetatud asjaolu muutmise tulemusel on tegevuste mõju meetme või selle tegevuse tulemusse põhjendatum. Muutmisettepanek võib olla ajendatud ka asjaolust, et taotluste rahuldamiseks kavandatud eelarve ei võimalda taotletud toetuse summat täielikult katta. Sellisel juhul pakutakse taotlejale võimalust kaaluda, kas ta on nõus viima tegevusi ellu ka väiksema toetussummaga või vajaduse korral taotlust muutma. Muudatusettepaneku tegemisel on toetuse andjal kohustus taotleja ära kuulata. Juhul kui taotleja on nõus tegevusi muutma, tuleb toetuse andjal veenduda, et muudetud taotlus vastab nõuetele ja kriteeriumidele. Selleks võib olla vajalik veelkord kontrollida taotluse nõuetele vastavust ning muudetud mahus taotlust. Kui taotleja ei ole nõus tegevusi muutma ehk kokkulepet ei saavutata, jäetakse taotlus rahuldamata.

Lõikega 4 nähakse ette taotluse rahuldamata jätmise otsuse tegemise üldised alused. Taotluse rahuldamata jätmise otsuses esitatakse HMS-is nõutud info. Eraldi korda selle kohta eelnõus ei ole. Vastavalt HMS-i alusel tuleb soodustava haldusakti andmisest keeldumist kirjalikult põhjendada, märkides selles õigusliku aluse ja otsuse tegemiseks õigusliku aluse suhtes relevantsed asjaolud. Kui taotlus jäetakse rahuldamata vastavuskontrolli etapis, tuleb otsuses nimetada, milline nõue ei ole täidetud ja kirjeldada, kuidas leiti, et nõue ei ole täidetud. Kui taotlus jääb rahuldamata komisjoni hindamistulemuse põhjal, saab põhjendamise sisustamisel toetuda hindamismetoodikale ja seal toodud hindepunkti kirjeldustele.

5. peatükk „Toetuste maksmine ning aruandlus ja toetuste tagasinõudmine“

Paragrahviga 16 sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Etendusasutuse tegevustoetus ja festivalide toetus makstakse välja 14 tööpäeva jooksul pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist, kui taotluse rahuldamise otsusest ei tulene teisiti. Kõik toetused makstakse välja ettemaksena, kuid taotluse rahuldamise otsusega võib näha ette toetuse osade kaupa maksmist.

Paragrahviga 17 kehtestatakse toetuse kasutamisega seotud aruande esitamise põhimõtted.

Lõigetega 1 ja 2 sätestatakse toetuse saajale aruande esitamise kohustus. Aruanne tuleb esitada toetuse andja kinnitatud vormil toetuse kasutamise kalendriaastale järgneva aasta 1. aprilliks. Taotluse rahuldamise otsusega võib näha ette lühema perioodi aruande esitamiseks. Näiteks sihtotstarbelistest taotlusvoorududest toetuse saajatele, kelle tegevuste elluviimise periood jääb aasta algusesse. Sellisel juhul ei ole põhjendatud oodata aruandlusega järgneva aasta 1. aprillini.

Lõikes 3 rõhutatakse, et toetuse saaja peab koos aruandega tagastama toetuse kasutamata jäägi.

Lõigetes 4 ja 5 sätestatakse toetuse andjale aruande menetlustähtaeg ning nimetatakse asjaolud, mida toetuse andja aruande menetlemisel kontrollib.

Lõikes 6 sätestatakse, et toetuse andja võib juhul, kui aruande läbi vaatamise käigus selgub, et aruandes esinevad puudused, küsida toetuse saajalt selgitusi ja lisadokumente aruandes esitatud

andmete kohta või nõuda aruande täiendamist ehk puuduste kõrvaldamist. Puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja toetuse saajale anda kuni seitse tööpäeva, mille võrra aruande menetlustähtaeg pikeneb. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Lõigetes 7 ja 8 sätestatakse aruande kinnitamata jätmise ning sellest teavitamise alused.

Paragrahviga 18 reguleeritakse toetuse tagasinõudmise otsuse tegemist ja toetuse tagasimaksmist nimetatud otsuse alusel.

Toetust taotledes nõustub taotleja toetuse eraldamise tingimustega, sh kohustusega maksta toetus tagasi, kui toetust on saadud mitteabikõlbliku kulu katteks või muul toetuse tagasinõudmise aluse esinemisel. Toetuse tagasinõudmise otsuse puhul on tegemist HMS-i tähenduses haldusaktiga.

Lõikes 1 sätestatakse, millal tehakse otsus toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise kohta ehk tuuakse toetuse tagasinõudmise alused.

Lõike 2 kohaselt tuleb toetuse saajal tagastada toetus selle tagasinõudmise otsuses sätestatud ajaks. Toetuse saaja peab toetuse tagasi maksma toetuse tagasinõudmise otsuses näidatud summas ja tähtajaks. Kui toetuse tagasinõudmise otsuse sisuks on kogu toetus tühistada, tuleb taotluse rahuldamise otsus tunnistada kehtetuks. Seda seetõttu, et kui määratud toetust toetuse tagasinõudmise otsuse tõttu saada ei ole, lõpevad taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamisel ka toetuse saaja muud kohustused, näiteks kohustus viia toetatavad tegevused lõpuni. Toetuse tagasinõudmise otsus kui haldusakt hakkab HMS-i § 61 lõike 1 järgi kehtima alates selle teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest koostoimes HMS-i § 62 lõike 2 punktiga 2, mille kohaselt tuleb haldusakt teha menetlusosalisele kättetoimetamisega teatavaks, kui varasem haldusakt tunnistatakse kehtetuks või seda muudetakse.

Enne toetuse tagasinõudmise otsuse tegemist tuleb anda toetuse saajale võimalus asjaolusid selgitada ehk ta HMS-i kohaselt ära kuulata. Sellega tagatakse, et toetuse saaja on tema suhtes käimas olevast menetlusest teadlik ning ta on saanud otsustamisel teada olevaid asjaolusid selgitada ja toetuse andja on saanud neid otsuse tegemisel arvesse võtta.

Lõige 3 sätestab, et kui toetuse andjal ei ole võimalik reaalselt rikkumise rahalise mõju suurust hinnata, võib ta kaalutlusõigusele tuginedes vähendada toetust protsentuaalselt rikkumise raskusega. Näiteks on selline rikkumine olukord, kus toetuse saaja ei ole RHS-i mõttes hankija, kuid on eiranud ostumenetluse läbiviimise nõudeid ehk eelnõu § 19 punktis 4 sätestatud kohustust.

Toetuse tagasinõudmise otsuse tegemisel tuleb võtta arvesse rikkumise olemust ning tekitatud rahalist mõju, mis ühildub HMS-i § 3 lõikes 2 sätestatud proportsionaalsuse ja HMS-i § 4 lõikes 2 sätestatud kaalutlusõiguse teostamise põhimõttega. Proportsionaalsuse põhimõte rakendub toetuse saaja kohustuse või nõude täitmata jätmise korral, mil tuleb kaalutleda, mis on selle mõju ehk millises ulatuses toetuse tagasinõudmise otsus teha. Kaalutlusõigus, kas teha toetuse tagasinõudmise otsus või mitte, on piiratud, kui eelnõus on rikkumise koosseisu ja selle tagajärje ulatus määratletud, mis tähendab, et nende suhtes on kaalutlusõigus juba teostatud.

Lõike 4 kohaselt võib toetuse tagasinõudmise otsuse tegemise otsustamiseks ja vormistamiseks jätta kolme aasta pikkuse varuaja. Toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kolme aasta jooksul

toetuse saaja viimase kohustuse täitmise lõppemisest, välja arvatud ebaseadusliku, väärkasutatud või ühisturuga kokkusobimatu riigiabi korral. Sellisel juhul võib toetuse tagasinõudmise otsuse teha kümne aasta jooksul pärast toetuse saajale toetuse eraldamist. Ebaseaduslikuks riigiabiks loetakse nõukogu määruse (EL) nr 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (kodifitseeritud tekst) (ELT L 248, 24.09.2015, lk 9–29), artikli 1 punktis f nimetatud abi. Riigiabi väärkasutamiseks loetakse nõukogu määruse (EL) nr 2015/1589 artikli 1 punktis g sätestatut. Ebaseaduslik riigiabi on uus abi, mis ei ole eraldatud kooskõlas riigiabi reeglitega. Väärkasutatud abi on abi, mida ei ole kasutatud kooskõlas toetuse andmise tingimuste ja taotluse rahuldamise otsusega.

Ebaseadusliku riigiabi korral tuleb toetus tagasi maksta koos intressiga toetuse väljamaksmisest arvates vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.03.1999, lk 1–9), artikli 14 lõikele 2, mille rakendamissätted on komisjoni määruse nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.03.1999, lk 1–9), artiklites 9–11.

Toetuse saaja turupositsiooni taastamiseks tuleb toetus tagastada koos liitintressiga ehk eelneval aastal kogunenud intressilt tuleb samuti tasuda intressi, mille rakendamise nõue tuleneb Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 artiklist 11. Aluseks tuleb võtta toetuse maksmise ajal rakendatud Euroopa Liidu Teatajas avaldatud intressimäär. Toetust saanud toetatavate tegevuste puhul tuleb ebaseaduslik riigiabi seega tagastada liitintressiga alates päevast, kui ebaseaduslik abi maksti, ning intressi määraks tuleb võtta komisjoni riigiabi viite- ja diskontomäär. Liitintressi tuleb maksta kuni toetuse tagasimaksmiseni.

Lõige 5 sätestab, et kui toetuse tagasinõudmise otsuse alusel kuuluks tagasinõudmisele toetus suurusega kuni 500 eurot, kuid mitte rohkem kui kaks protsenti määratud toetusest, jäetakse toetuse tagasinõudmise otsus tegemata.

Lõige 6 sätestab, et kui tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi ei maksta võib toetuse andja nõuda üleantud rahalisi vahendeid tagasi haldusmenetluse seaduse § 69 lõike 1 ja võlaõigusseaduse § 1028 alusel (alusetu rikastumise sätete alusel). See tähendab, et toetuse tagasinõudmise otsus on täidetav üksnes tsiviilkohtu kaudu.

6. peatükk „Toetuse saaja ja toetuse andja õigused ja kohustused“

Paragrahviga 19 kehtestatakse toetuse saaja kohustused, mis rakenduvad alates taotluse rahuldamise otsuse jõustumisest.

Punkti 1 kohaselt peab toetuse saaja viima tegevused ellu heaks kiidetud taotluse kohaselt ehk seal nimetatud eesmärkidel kavandatud tegevuste abil ning saavutama tema enda kavandatud tulemused. Eesmärgid ja tulemused ning nende saavutamiseks kavandatavad tegevused peavad olema kooskõlas eelnõus määratletud võimalustega.

Punkti 2 kohaselt peab toetuse saaja tagama avalikkuse teavitamise kohustuse. Praktikas võib kogu asjakohane teave olla kättesaadav näiteks etendusasutuse veebilehel, selle puudumisel reklaammaterjalil või kavalehel.

Punkti 3 kohaselt on toetuse saajal kohustus, mis hõlmab üldist korrektsust teabe ja aruannete esitamisel, sealhulgas ettenähtud vorminõuete järgimist, arusaadavate selgituste andmist, õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamist.

Punkti 4 kohaselt peab toetuse saaja järgima teenuste ostmisel RHS-i põhimõtteid ka siis, kui ta ei ole hankija RHS-i tähenduses. Kui ta seda ei ole, peab ta tõendama, et ostu maksumuse kujunemisel on järgitud RHS-i §-s 3 sätestatud nõudeid. RHS-i tähenduses mittehankijate kohustust ühtlustatakse RHS-i tähenduses hankijate kohustusega, sest mõlemal juhul on tegemist avaliku ressursi kasutamisega. Toetuse saaja peab võtma vähemalt kaks võrreldavat hinnapakkumist tehingute puhul, mille maksumus on ilma käibemaksuta võrdne 10 000 euroga või ületab seda.

Punkti 5 kohaselt tuleb toetuse saajal järgida riigiabi reegleid, kui toetuse kujul on tegemist sellise abi saamisega. Nimetatud reeglitest tuleneva kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise, sest tegemist oleks toetuse kasutamisega seotud Euroopa Liidu õigusaktide, sealhulgas Euroopa Liidu huvide rikkumisega.

Punkti 6 kohaselt on toetuse saajal kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid raamatupidamisseaduses kehtestatud tingimuste kohaselt. Sellist kohustust tuleb rakendada nii, et kui muust seadusest või näiteks Euroopa Liidu riigiabi reeglitest tuleneb siiski pikem dokumentide või andmete säilitamise kohustus, siis tuleb järgida pikemaid tähtaegu.

Punkti 7 kohaselt peab toetuse saaja tagama, et lähtutakse usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttest, mida tuleb rakendada ka finantsandmete kajastamisel. Finantsandmed, st kulud ja nende maksumus peavad olema üheselt eristatavad, sealjuures see, millised neist on käsitletavad abikõlblikena. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse tagasinõudmise otsuse, sest võib tekkida kahtlus, et kogu tegevustega seotud finantsteave ei ole tuvastatav ehk ei ole usaldusväärne.

Punkti 8 kohaselt peab toetuse saaja teavitama viivitamata kirjalikult toetuse andjat taotluses esitatud või tegevuste elluviimisega seotud andmete muutumisest. Toetuse andja hindab saadud teabe alusel, kas tegevuste rakendamistingimused või toetuse andmise eeldused on endised või vajab taotluse rahuldamise otsus muutmist. Toetuse saaja peab taotlema nõusolekut toetuse kasutamise tingimuste, sealhulgas tegevuste, tulemuste, eelarve ja tähtaegade muutmiseks, kui muudatus eeldab taotluse rahuldamise otsuse muutmist.

Punkti 9 kohaselt peab toetuse saaja tagastama koos aruandega toetuse kasutamata jäägi ja toetuse tagasinõudmise otsuse kohase toetuse.

Punkti 10 kohaselt peab toetuse saaja aitama kaasa toetuse andja kontrollitegevusele, sest eelkõige on toetuse saaja kohustatud tõendama kulude abikõlblikkust ning esitatud teabe õigsust või paikapidavust, sealhulgas peab toetuse saaja esitama asjakohased raamatupidamis- ja pangadokumendid, lepingud ja juhtimisotsused, et veenda toetuse andjat, et tegemist ei ole pettuse ega topeltfinantseerimisega ning täiendavat tuluallikat ei ole tekkinud. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise eelkõige seetõttu, et kulu abikõlblikkuses või kohustuste täitmises ei saa veenduda.

Punkti 11 kohaselt peab toetuse saaja täitma ka muid kohalduvates õigusaktides sätestatud kohustusi.

Paragrahviga 20 kehtestatakse toetuse saaja õigused.

Punkti 1 kohaselt on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt teavet ja nõuandeid, mis on seotud toetuse kasutamist puudutavates õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja võib pöörduda toetuse andja poole, et saada juhiseid tegevuste nõuetekohaseks elluviimiseks, sealhulgas eelhinnangut kavandatavatele muudatustele, selgitusi kulude abikõlblikkuse ja muude eelnõus sätestatud tingimuste kohta jms.

Punktis 2 rõhutatakse üle toetuse saaja õigus toetusest igal ajal loobuda ja toetus tagastada.

Punkti 3 kohaselt on toetuse saajal õigus arvamuse ja vastuväidete ärakuulamisele HMS-i §-is 40 toodud juhtudel. Ärakuulamisõigus haldusmenetluses eeldab, et puudutatud isikul oleks võimalik oma arvamust asjassepuutuvas küsimuses piisavalt selgitada ja vajaduse korral võtta seisukoht haldusorgani poolt tema asja menetlemisel esitatud dokumentide suhtes.

Paragrahviga 21 kehtestatakse toetuse andja kohustused.

Punktiga 1 kehtestatakse toetuse andjale kohustus järgida riigiabi või vähese tähtsusega abi andmise korral konkurentsiseaduse 6. peatükist tulenevaid kohustusi. Nimetatud peatükk kehtestab riigiabi andmise reeglid ja sätestab, mida tuleb abi andjal teha vähese tähtsusega abi või grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel.

Punkti 2 kohaselt on toetuse andjal kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid kümme aastat taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Punkti 3 kohaselt on toetuse andjal kohustus teostada tegevuste elluviimise üle kontrolli, sealhulgas vaadata läbi aruandeid.

Punkti 4 kohaselt on toetuse andjal kohustus kehtestada taotlus- ja aruandevormid ning asjakohased juhendmaterjalid ja teha need taotlejale / toetuse saajale kättesaadavaks.

Punkti 5 kohaselt peab toetuse andja, kas omal või toetuse saaja algatusel, selgitama toetuse andmist ja kasutamist puudutavaid reegleid ning teavitama toetuse saajat viivitamatult reeglites toimunud muudatustest.

Punkti 6 kohaselt kohustub toetuse andja tegema muid toiminguid, mis tulenevad eelnõust ja kohalduvatest õigusaktidest.

Paragrahviga 22 kehtestatakse toetuse andja õigused.

Punktidega 1 ja 2 sätestatakse toetuse andja õigus kontrollida tegevuste elluviimist ning nõuda asjakohaste täiendavate andmete esitamist. Ühtlasi antakse toetuse andjale õigus teha abikõlblike kulude kontrolli toetuse saaja juures kohapeal. Kohapealse kontrolli käigus saab tuvastada toetuse saaja kohustuste täitmist, sealhulgas tegevuste toimumist ja edenemist ehk toetuse andmise aluseks olevate tulemuste saavutamist, kulude ja tulude kohta eraldi arvepidamise olemasolu ning tehingute kajastamist raamatupidamises. Kohapealse kontrolli käigus kontrollitakse ka toetuse andjale abikõlblike kulude kohta esitatud dokumentide vastavust originaalile.

Punkti 3 kohaselt on toetuse andjal õigus tunnistada taotluse rahuldamise otsus või selle osa kehtetuks ning teha toetuse tagasinõudmise otsus (sisuliselt toetuse vähendamise või tühistamise otsuseid) ning teha teisi eelnõus sätestatud otsuseid.

7. peatükk „Rakendussätted“

Paragrahviga 23 kehtestatakse määruse jõustumine 2022. aasta 1. novembril.

3. Eelnõu lisa „Munitsipaal- ja eraetendusasutuse tegevustoetuse taotluste hindamismetoodika“.

Eelnõuga kehtestatakse munitsipaal- ja eraetendusasutuste tegevustoetuste taotluste hindamiseks metoodika. Metoodika, mis tagaks ühtse ja selge, riigi haldus- ja eelarvevõimalusi ja EAS -s § 16 lõikes 2 sätestatud eesmärke arvestava reeglistiku munitsipaal- ja eraetendusasutustele tegevustoetuste määramisel.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vähese tähtsusega abi ja grupierandiga hõlmatud riigiabi puudutavad sätted on Euroopa Liidu vastava regulatsiooniga kooskõlas.

5. Eelnõu mõju

Eelnõu mõjutab positiivselt etendusasutusi ja etenduskunstide valdkonda laiemalt riigieelarveliste toetuste määramise detailsema ja õigusselgema regulatsiooni kaudu, mis arvestab taotlejate ühetaolist kohtlemist, avalikkust, läbipaistvust ja proportsionaalsust. Olulist mõju võivad avaldada taotlejale taotluse hindamise ja toetuse suuruse arvestamise aluseks olevad kriteeriumid. Toetuse taotlemise protsessis olulist muutust ei ole. Mõju muudele valdkondadele ega ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

6. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Eelnõu alusel toetuste andmist rahastatakse riigieelarvest ning iga-aastane eelarve kinnitatakse Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga.

Eelnõu rakendamisega täiendavaid kulusid ei kaasne.

7. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub 2022. aasta 1. novembril.

8. Eelnõu kooskõlastamine ja huvigruppide kaasamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Eesti Etendusasutuste Liidule, Eesti Teatriliidule, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Väike- ja Projektiteatrite Liidule ning Eesti Tantsunõukogule.